

De levens- cyclus van de gewone octopus

Twée vriendinnen, één nieuwe wereld:
hoe vinden ze hun geluk?

EMMA KNIGHT

Vertaling: Maya Denneman en Marion Drolsbach
Ontwerp omslag: Studio Rubio
Jacket photograph © WIN-Initiative/Neleman/Getty Images
Design by Andrew Smith
Author photo © Caitlin Cronenberg

Lay-out binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 239 6240 3
ISBN 978 90 239 6241 0 (e-book)
NUR 302
www.uitgeverijmozaiek.nl

Oorspronkelijk uitgegeven door Viking, een imprint van Penguin Random House LLC, New York, Verenigde Staten, onder de titel *The Life Cycle of the Common Octopus*.

Copyright © 2025 by Emma Knight

© 2025 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

Uitgeverij Mozaïek vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruik gemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Vanuit het oogpunt van de monsters bezien, was alles wat ze deden volkomen logisch. De truc was dat je als een monster moest leren denken.

Sy Montgomery, *The Soul of an Octopus*

Nu

Ik weet dat er uitzonderingen zijn – zwangere zeepaardmannetjes met hun kroost in een broedbuidel en dergelijke – maar over het algemeen zijn het vrouwen die de toekomst in zich dragen. Dat kan dodelijk werk zijn. In sommige uithoeken van de natuur worden kinderen sterk door hun moeder levend op te eten. Zulke fratsen worden door mensen niet gewaardeerd. Zeldzaam is de moeder die de viscrackers vergeet en in haar minibus gekannibaliseerd wordt. Veel vaker komt het voor dat de moeder zichzelf verslindt.

Als ik naar je zachte buikje kijk, benauwt me de gedachte dat je tot een volwassen vrouw zal uitgroeien. Ik leg je op de witte sprei om je af te drogen na het bad. Dan schuif ik mijn vinger in de gleuf tussen je kin en je borst om je aan het lachen te maken. Je volgt me met ogen vol vertrouwen, donker als de Noordzee, en vergeeft me al bij voorbaat, zo lijkt het tenminste, de vele manieren waarop ik je zal teleurstellen.

Je bent glad en roze, en ik doe alsof we nog steeds één zijn. Maar terwijl ik dat denk, weet ik al dat het niet waar is. Ik ben weer alleen in mijn lichaam en jij in het jouwe.

Ik leg je in je wieg. Je draait je brabbelend op je zij, terwijl je de pluchen inktvis aait die ze ons heeft gestuurd, toen ze ergens naartoe ging waar ik haar nooit zal kunnen volgen. Ik kijk naar je, zoals je daar ligt, loom van de melk en de slaap, en denk: we dragen ook het verleden in ons mee.

Ik ben 31 jaar oud. Op dit punt kan ik mijn eigen moeder veel beter zien dan eerst. Mijn grootmoeders kan ik niet zien, maar wel voelen. De keuzes die ze niet hebben gehad. Hun warme, verminkte hart. Hun vaardige vingers die eindelijk rusten.

In ieder van ons bevindt zich een inktzwarte bodem waar lijken en oude huiden nieuw leven voeden. Vanuit de diepte stijgen ongevraagd flitsen op. Wat nu naar boven komt, terwijl ik over je slaap waak, is de leeftijd van vertrek. De leeftijd van volwassenheid, althans dat dachten we op dat moment. In feite waren we jong en kwetsbaar en hadden we elk trucje nodig dat instinct en evolutie konden verschaffen.

Terwijl nachten smoezelig overgaan in identieke dagen, keer ik terug naar dat jaar. Ik herinner me wie we waren en wat we meenden te weten. In gedachten overweeg ik wat ik zal laten zinken en wat ik zal bewaren voor een toekomst die ik me nauwelijks durf voor te stellen, omdat die de jouwe zal zijn.

*Studentenhuis Pollock Halls
De Universiteit van Edinburgh*

13 september 2006

Beste Lord Lennox,

Mijn Canadese gehoorzaamheid is gezwicht voor mijn wens om u te bereiken, en daarom schrijf ik u per adres van uw literair agent, tegen het verstandige advies van beide receptionisten van uw uitgeverij in. Ik wil u verzekeren dat dit geen brief van een bezeten fan is.

Ik denk dat u hebt gestudeerd met mijn vader, Edward (Ted) Winters. Hij is niet bepaald een behulpzame gesprekspartner, zoals u misschien weet, maar in de afgelopen jaren heb ik enkele aanwijzingen verzameld en die leiden allemaal naar u.

Onlangs ben ik naar Edinburgh verhuisd om aan een universitaire opleiding te beginnen, en ik vroeg me af of ik u zou kunnen ontmoeten. Ik kan overal naartoe reizen; deze kwestie is net zo essentieel voor mijn ontwikkeling als mijn opleiding.

*Met excuses voor mijn opdringerigheid en met veel dank,
Penelope Elliot Winters*

PS Ik ben niet bezeten, maar wel een fan, en altijd onder de indruk van het feit dat Paquin na drie borrels nog in staat is een moord op te lossen!!

Talmòrach

23 september

Beste Penelope,

Het deed me deugd om je brief te ontvangen – fijn dat je langs de bewakers kon komen. Ik heb dierbare herinneringen aan je vader. Ik hoop dat het hem goed gaat. Kom naar het oosten. Ik moet je beslist de vergezichten en ruïnes van de Mearns laten zien, maar misschien niet allemaal tegelijk. Volgende week zaterdag bijvoorbeeld? De trein gaat tot Stonehaven. Als je je landingstijd doorgeeft, dan sturen wij een goede vent met een goede snor genaamd Hector (de man, vanzelfsprekend).

*Hoogachtend,
Elliot Lennox*

PS De eerste twee tellen niet mee.

Herfst

Als je een handvol studenten ernaar zou vragen als ze met statisch haar en knipperende ogen hun kamer in het studentenhuys Pollock Halls uit kwamen, waarvan sommige om onbegrijpelijke redenen naar paard roken en andere iets begrijpelijker naar gegrilde kaas, dan zou je te horen krijgen dat het ontbijt in het John McIntyre Centre niet door iedereen als een inspirerende maaltijd werd beschouwd. Maar Pen, die 's ochtends altijd uitgehongerd was, verheugde zich erop.

Het was dinsdag, de derde van het semester. Pen arriveerde om vijf voor acht bij het groenbruine gebouw midden in het studentenwooncomplex. Koude lucht drong onder de kraag van haar regenjas. Ze ging de campuswinkel in om een krant te kopen. Op het laatste moment, en terwijl haar hart bonzend zijn afkeuring liet blijken, vroeg ze ook om een pakje van tien sigaretten en een doosje lucifers. De man achter de toonbank keek niet eens naar haar. Ze stond weer in de zuilengang, waar ze de krant opvouwde tegen de wind om snel de koppen te kunnen doornemen, en dacht ondertussen aan de brief die ze zojuist had gelezen, toen Jo verscheen, met Alice in haar kielzog.

Haar vriendinnen vielen op. Jo Scarlett Moore omdat ze er zo gezond uitzag, met haar lichtblonde haar in een vlecht over haar voorhoofd, dat het onvoorstelbaar leek dat ze thuishoorde in deze eeuw met internetporno en plasticsoep, en Alice Diamond omdat Alice overal opviel.

'Môgge, Stinky,' zei Jo. Ze drukte haar lippen op Pens wangen.

Alice, die haar nationale reflexen nog niet had afgeschud, bukte zich om Pen te omhelzen. Ze gingen gedrieën naar binnen om te ontbijten, zoals ze gewend waren sinds Jo Alice op de dansvloer van de Opal Lounge had ‘ontdekt’ (of was het andersom geweest?) tijdens het vijfdaagse potje Russische roulette met pfeiffer, ook wel bekend als de introweek.

Toen Pen en Alice in Edinburgh aankwamen, maakten ze al ruim tien jaar onderdeel uit van elkaars leven. Tijdens de middelbare school hadden ze hele middagen languit op Pens witte dekbed liggen wachten tot het leven begon, met hun benen omhoog tegen de muur, in een houding die volgens Alice goed was voor diepe gedachten, terwijl hun blote voeten langs de polaroidfoto’s en concertkaartjes op Pens prikbord streken.

Hoewel ze veel omstandigheden gemeen hadden – ze waren allebei opgegroeid in een welvarende, met bomen omzoomde straat in Toronto, met liefhebbende ouders die dachten dat ze hun ongelukigheid goed verborgen hielden – waren er genoeg verschillen tussen Pen en Alice die ze fascinerend aan elkaar vonden. Alice had zich al vroeg ontwikkeld tot een rijzige, aantrekkelijke jonge vrouw met het voorkomen en de overlevingsdrang van een leeuw, terwijl Pen, een laatbloeiër, meestal de kleinste en snelste van de klas was geweest, met de lichtgevende ogen en schichtige bewegingen van een zwarte huiskat.

Allebei hadden ze veel dingen waarover hun ouders liever niet spraken uit boeken geleerd, maar terwijl Alice alles verslond waarin sprake was van een ambitieuze held die hardnekkig zijn ware lotsbestemming nastreefde of technische beschrijvingen van seks – die ze onderstreepte om later te raadplegen – besloot Pen zich rond haar veertiende verjaardag te wijden aan het doorworstelen van haar moeders complete verzameling dingedrukte, dichtbetypte

negentiende-eeuwse romans. Op die leeftijd bereikten hun waarheden haar alleen zoals je over het tuinhek een vleugje van de barbecuegeur bij de burens zou kunnen opvangen. In haar eentje op haar kamer liet ze haar ogen over de zinnen glijden, terwijl ze zich ervan probeerde te overtuigen dat de eeuwige en allesoverheersende liefde die ze zo vaak beschreven toch vast ergens in de echte wereld waarneembaar zou moeten zijn.

Later ontdekte Pen dat veel van haar favoriete titels geschreven waren door vrouwen voor wie het huwelijksgeluk om een of andere reden altijd onbereikbaar was gebleven. Ze kon toen concluderen, met de opluchting die met het vervliegen van hoop gepaard kan gaan, dat die verhalen slechts fantasie waren, en dat alleen de echtelijke onenigheid die ze van het echte leven kende als feit kon worden beschouwd.

Feiten waren voor Pen van groot belang. Ze had al vroeg geleerd om zowel het pascaliaanse protestantisme van de familie Winters te wantrouwen als het restje katholicisme dat als wierook om haar moeder heen hing. Bij gebrek aan een geloof vond ze feiten geruststellend.

Alice was de enige aan wie Pen openhartig haar talloze theorieën en ontdekkingen vertelde, zonder angst om te worden bespot of niet helemaal te worden geloofd. Na een vriendschap van elf jaar waren ze er allebei bedreven in geworden om elkaars gedachten te voorspellen. Dat vonden ze zowel geweldig als gevaarlijk, net als hun gemeenschappelijke (maar onafhankelijk genomen) beslissing om in Schotland te gaan studeren. Het geruststellende vooruitzicht dat ze samen zouden zijn op een ander continent werd overschaduwd door het besef dat ze, door daar te veel op te vertrouwen, elkaar er misschien van zouden weerhouden om de zelfstandigheid te bereiken waar ze allebei zo vurig naar verlangden. Zodoende hadden ze enkele maanden voor het begin van hun eerste semester een vage

maar plechtige belofte gedaan om elkaar in Edinburgh niet voor de voeten te lopen.

Het chemische buffet bestond uit roereieren die te luchtig waren om echt te zijn, witte bonen in tomatensaus met een lichte nasmaak van as, buigzame driehoekige aardappelpannenkoekjes en iets wat vaag op een worstje leek. Pen ontweek het gedrang van natgeregende ellebogen en schepte in één kom hete pap en vulde een andere tot aan de rand toe met mierzoete muesli. Haar dienblad kreeg een knikje van de vrouwen die controleerden of je niet te veel had opgeschept, en ze schonk een kop koffie in terwijl ze wachtte tot Alice en Jo haar hadden ingehaald.

Op dit tijdstip kon je makkelijk een tafeltje midden in de eetzaal vinden. Jo's tweelingbroer was de eerste die zich bij hen aansloot. Fergus Scarlett Moore was lang, had een haast komisch vorstelijke houding, keurig gekamd blond haar en een air van bestudeerde zwartgalligheid die Pen aan foto's van F. Scott Fitzgerald deed denken. Als hij niet wist dat hij werd gadegeslagen meende ze in zijn neergeslagen grijze ogen een diepe menselijkheid te zien die vaak niet strookte met wat hij zei. Dat en zijn vreemde gevoel voor humor zorgden ervoor dat ze Fergus sympathieker vond dan haar soms lief was.

'Hoe gaat het vanochtend met ons?' vroeg hij, toen hij zich in de stoel naast Pen liet zakken. Ze kon de regendruppels op zijn koningsblauwe trui zien liggen. Fergus behoorde tot een subgroep van Engelse jongens die blijkbaar nooit een jas droegen. 'Ik ben benieuwd wat die rooie rakkers vandaag te vertellen hebben,' zei hij, terwijl hij haar krant openschudde.

Daarna arriveerde Hugo Holloway, die een extra bord met worstjes onder zijn dienblad verborgen hield. Voor dat Pen met hem had kennism gemaakt, had ze een heimelijke tederheid voor hem gekoesterd. Niet omdat ze hem

aantrekkelijk vond – Hugo was breedgebouwd, had blonzende wangen en een hoge lach – maar omdat hij eruitzag als veertig. Ze had een verhaal bij hem verzonnen over een eenzame strijd en de moed om opnieuw te beginnen, totdat Jo hem had aangewezen als Fergus' kamergenoot op het internaat – werkelijke leeftijd: negentien jaar, de derde zoon van een familie van zeilliefhebbers met huizen in allerlei belastingparadijzen, en op zich een degelijk type, als je tenminste geen hoge verwachtingen had.

‘Weet je wat ik me realiseerde?’ zei Fergus. Hij legde de krant neer.

‘Nou?’ vroeg Pen, toen niemand reageerde. Ze had onopvallend alle gesuikerde rozijnen uit haar muesli gehaald en op een servet in een hoek van haar dienblad gelegd. Fergus wierp een blik op het hoopje en keek haar in de ogen.

‘Ik moet nodig met een dokter aanpappen,’ zei hij.

‘Moet je dat?’ vroeg Charlie, die net ging zitten. ‘Waarom?’

Charlie Watson woonde boven Alice in Baird House en was tijdens de kennismakingskroegentocht van hun studentenhuus naast haar gaan lopen. Alice had snel een sterke aantrekkingskracht tussen hen gevoeld, maar later merkte ze dat iedereen met wie Charlie sprak zich wankelend leek terug te trekken, verward en blozend door zijn aandacht. De volgende ochtend was hij aan hun tafel gaan zitten alsof Alice en hij goede vrienden waren en drie weken later waren ze dat ook min of meer.

Charlie had een glad gezicht dat hartelijkheid uitstraalde wanneer hij luisterde en ogen die glimlachten onder volle wimpers. Hij kleepte zich netter dan de gemiddelde student, afgezien van een paar smerige canvas sneakers vol verfspatten. Het was moeilijk om hem over zichzelf aan de praat te krijgen, maar het was Alice gelukt om erachter te komen dat hij uit Dumfries kwam, dat hij iedere uitsmijter van elke nachtclub van naam kende en dat hij

kunstgeschiedenis studeerde met de bedoeling om op een dag zijn eigen galerie te openen.

‘Ja, dat moeten we allemaal,’ zei Fergus met klem. ‘En gauw ook. Rubens en epistemologie zijn leuk en aardig voor een dinertje, maar je weet nooit wanneer je een kreupel been krijgt.’

‘Heb jij dan een kreupel been?’ vroeg Jo.

‘Nee, bedankt voor je bezorgdheid,’ zei Fergus. ‘Maar ik vind dat je overal op voorbereid moet zijn.’

‘Misschien kun je beter overstappen naar geneeskunde. Dan kun je je eigen kompressen maken als het zover is,’ stelde Alice voor. Ze schudde een doosje zoetjes uit boven haar mok.

‘Goede redenatie, Snow Yank,’ zei Fergus. ‘Maar ik probeer ingewanden te vermijden.’

Hij pakte een rozijn van het hoopje op Pens dienblad, bestudeerde hem en gooide hem naar een roodharig meisje aan het tafeltje naast hen. De rozijn liet een plekje witte suiker op haar donkere trui achter, vlak onder haar paardenstaart. Fergus keek vergenoegd en gooide er nog een. Het meisje draaide zich niet om.

Hugo had inmiddels zijn eerste bord leeggeschraapt en mengde zich in het gesprek. ‘Ik doe biologie, voor het geval je dat was vergeten,’ zei hij op zijn overal-voor-in-toon. ‘Misschien ga ik hierna geneeskunde doen. Dan wil ik met alle plezier op jou oefenen met opereren, Ferg.’

Hugo’s gebruinde onderarmen waren behaard waar hij zijn mouwen had opgestroopt. Hij had vingers met vlezige kussentjes waarvan Pen zich nauwelijks kon voorstellen dat hij daarmee chirurgische instrumenten kon hanteren.

‘Ik zal je vriendelijke aanbod niet vergeten,’ zei Fergus.

‘Wat gaan jullie na de universiteit doen, meiden?’ vroeg Hugo opgewekt, terwijl hij in een worstje prikte. ‘Naar Londen verhuizen en zwanger worden?’

‘Ja, dat is zo’n beetje de bedoeling,’ zei Alice. ‘Aangenomen

dat we iemand kunnen vinden die ons met kind schopt.' Ze nam Hugo aandachtig op terwijl hij kauwde. 'Een leuke vruchtbare arts misschien.'

'Val dood, Hugo,' zei Jo, die directer was. Jo had hetzelfde ouderwetse accent als haar broer, maar terwijl hij dat benadrukte, zwakte zij het af. Haar stem klonk aangenaam rasperig en ze vloekte vaak en hartgrondig. 'Alice gaat stormenderhand het West End veroveren. Ze wordt afschuwelijk beroemd en gaat zich omringen met achtergronddansers die haar in ketchup gedoopte kaastosti's voeren. Stinky hiero gaat zich opwerken naar de top van een opinieblad met een uitstekende redactionele signatuur, waar ze lichtgewichten zoals jij en Ferg gaat inhuren om koffie voor haar te halen, alleen om jullie seksueel te kunnen intimideren op het werk. En ik word een losbandige publieke intellectueel die mijn vrouwelijke studenten tot begeerte opzweept, net als Abélard, maar dan lastiger om te castreren.'

Hugo griffelde. Hij wist weliswaar niet wie Abélard was, maar bij het idee van Jo die vrouwelijke studenten tot begeerte opzweept, werd hij een beetje licht in het hoofd.

Fergus keerde zich naar Pen en knikte bedachtzaam. Hij pakte nog een rozijn en mikte. Deze keer raakte hij het achterhoofd van het meisje. Haar paardenstaart zwiepte heen en weer toen ze zich razendsnel omdraaide.

'Fergus,' zei ze met een klaagstem, terwijl ze over haar achterhoofd wreef. 'Waarom gooi je krenten naar ons?'

'Rozijnen,' zei hij, op een toon die suggereerde dat daarmee de zaak duidelijk was.

'Wat?'

'Krenten zijn die donkere. Het is een kunstinstallatie, Floss. "De barones bestuiven." "Muesli op..."' Hij stak zijn arm uit om over de stof van haar trui te aaien. "'Mohair.'"

Flossie keek hem bevallig kwaad aan, ten volle gebruikmakend van haar lichtblauwe ogen en hartvormige gezicht,

maar draaide zich toen weer om naar haar ontbijt.

‘Oké, ik ga ervandoor.’ Charlie stond op. ‘Kan ik iemand een lift geven?’

Charlie en Hugo behoorden tot de zeldzame studenten die een auto hadden en ze boden allebei graag een lift aan.

‘Bedankt, Charlie, maar we gaan lopen,’ zei Jo. ‘De Canadezen en ik houden ervan om onze dag met lichaamsbeweging te beginnen. Neem mijn broer maar mee. Hij heeft een teer gestel.’

Op weg naar buiten zag Pen dat Fergus achter Flossie bleef staan. Hij gooide van dichtbij een laatste rozijn naar haar rug, keek toe hoe die op de grond viel en veegde voorzichtig met zijn mouw de suiker van haar trui.

2

George Square, met in het midden een plantsoen waarin het doorweekte gras vrijwel het hele studiejaar verlaten was, behalve in de weken voorafgaand aan de voorjaars-examens wanneer je tijdens het draaien van een sigaret al kon verbranden in de zon, was het academische middelpunt van de universiteit. Het plein, op twintig minuten lopen van Pollock Halls, lag tussen de Old Town in het noorden en de Meadows in het zuiden. In de rijtjeshuizen in georgiaanse stijl er half omheen waren nu de onregelmatig verwarmde faculteitskantoren en werkgroepruimten van de minst lucratieve instituten van de universiteit gevestigd. De andere helft was in de jaren zestig van de vorige eeuw afgebroken om plaats te maken voor blokkendozen, zoals de universiteitsbibliotheek en de David Hume Tower.

Het George Square Theatre was hun bestemming en toen ze binnenkwamen zat de grootste collegezaal al bijna vol. Pen zag drie vrije plaatsen achterin en drong langs in denim gehulde knieën om ze op te eisen. Ze trok haar jas uit en sloeg haar notitieblok open voordat ze om zich heen keek naar haar studiegenoten. In gedachten zag ze haar vader en Lennox ertussen zitten. Negentien jaar en vol gierende hormonen. Het beeld vervulde haar met een bepaald soort afschuw. Hetzelfde soort dat haar ertoe bracht om, als ze langs de kant van de weg een bewegingloos hoopje zag liggen, haar blik erop te laten rusten, om met eigen ogen de vacht of veren met aangekoekt bloed te zien, om zich ervan te vergewissen dat het echt ooit een levend

wezen was geweest. ‘Hij slaapt alleen maar,’ had haar vader gezegd op de dag waarop ze hem had meegetrokken naar een platgereden wasbeer in hun straat. Dat was de eerste keer geweest dat ze zeker had geweten dat hij loog.

Dat haar vader een geheim had dat hem vanbinnen verteerde, had Pen gemerkt toen ze een jaar of negen was. Meester Quinn, een onvoorspelbare reus die zijn lunch in een uitgespoelde ijsdoos meebracht, had die ochtend voorgelezen terwijl ze hun schrijfletters hadden geoefend. Pen luisterde en leefde zich ondertussen uit op de lussen in haar naam, alsof die de loopings van een achtbaan waren.

Alice zat geconcentreerd voorovergebogen boven haar tafel. Ze was opgehouden met de schrijfoefening en was gaan tekenen. Onder het woord VOOR stond een meisje met vlashaar in een spijkerbroek en met platte borsten een gezicht te trekken en ernaast onder het woord NA een zelfingenomen rondborstig meisje in een smokingjasje en met een bijpassende korte broek en knielaarzen.

Pen voelde iets nats in haar nek en kromp ineen. Conor Minnow tuurde naar haar reeks identieke handtekeningen.

‘Is je tweede voornaam Elliot?’ snoof hij. Zijn adem rook naar koekjes.

Conor Minnow had Pen onlangs een aanzoek gedaan, staand op een bankje in de gymzaal toen ze binnen speekwartier hadden. Ze had gezegd dat ze erover na moest denken.

Pen keek om. ‘Nou en?’

‘Is dat de achternaam van je moeder of zo?’ wilde hij weten.

‘Nee.’

‘Nou, het is een jongensnaam. Die is lelijk voor een meisje.’

Alice draaide zich vliegensvlug om en keek naar Conor alsof ze hem in zijn gezicht wilde slaan. Dat zou niet voor het eerst zijn geweest.

‘Hou je stomme bek, Minnow,’ zei ze.

Nu stond meester Quinn dreigend over hen heen gebogen, met zijn borstelige wenkbrauwen gefronst als twee rupsen.

‘Sta op. Ga zitten,’ blafte hij.

Conor en Alice, die aan deze vorm van straf gewend waren, sprongen op en ploften weer op hun stoel. Pen, die zelfs nog nooit met stemverheffing door een leraar was aangesproken, was een ogenblik niet in staat haar benen te laten gehoorzamen.

‘Hoor je me? Ga in de hoek staan!’ De stem van meester Quinn bulderde zo dicht bij Pens gezicht dat haar trommelvlies ervan trilde.

Pen ging met haar rug tegen de muur staan, kaarsrecht als een tinnen soldaatje. Ze boorde haar nagels in het zachte vlees van haar handpalmen. Alice draaide zich om, keek haar met opengesperde ogen vol plaatsvervangende verontwaardiging aan en vormde met haar mond het woord ‘oetlul’.

Het was inderdaad raar, bedacht Pen. De naam Elliot kwam in haar familie niet voor. Haar opa van vaderskant heette Edward Winters, net als haar vader. De vaderfiguur van haar moeder, die al voor Pens geboorte overleden was, heette Gregory. Er zaten geen Elliots bij, voor zover ze wist.

Toen de bel ging, wachtte ze tot de klas leeg was voordat ze het lokaal uit ging. Alice bleef achter en bukte zich om haar arm door die van Pen te haken, zodat die haar vuisten moest ontspannen, waarna ze samen het schoolplein op liepen.

Na het avondeten, toen Pens vader met een glas wijn aan de keukentafel zat, was ze op zijn schoot gekropen. Ze vond hem op een verweerde zeekapitein lijken, met zijn smalle maar stevige postuur en zijn vergrijzende koperkleurige haar.

‘Waarom heb ik een jongensnaam?’ Ze wreef met haar

wang tegen de zijne en snoof zijn geur op. Hij rook naar een stapel warm printerpapier.

‘Penelope is geen jongensnaam,’ zei hij op de speelse toon waarmee hij destijds tegen haar sprak. ‘Penelope was de dochter van Icarius, een Spartaanse koning. Hij wilde niet dat ze zou trouwen, omdat hij haar niet kwijt wilde raken. Maar toen versloeg Odysseus, de held uit het gedicht van Homerus, haar arme oude vader in een wedstrijd en moest hij haar daarna wel laten gaan.’

‘Mijn tweede naam,’ drong ze aan.

‘Penelope Elliot klinkt mooi,’ zei hij, terwijl hij afwezig over haar haar streek.

‘Wie was Elliot, pap?’ Het bovenste knoepje van zijn kraag zat dicht. Ze staarde naar de opgesloten knobbel van zijn adamsappel.

‘Nou, je hebt T.S. Eliot. En George Eliot, hoewel haar echte naam natuurlijk Mary Ann was.’

‘Pap!’

Hij tuurde een hele poos in zijn glas rode wijn. ‘Elliot was een goede vriend van me,’ zei hij ten slotte. ‘We hebben samen gestudeerd. Nu is hij schrijver. Hij woont in Schotland.’ De woorden kwamen er zacht uit, alsof hij tegen zichzelf sprak. Toen kantelde hij haar van zijn schoot, zette haar kousenvoeten op de grond en ging met zijn glas naar boven naar zijn werkkamer.

Pen bespeurde in zijn woorden het antwoord op een fundamentele vraag waarvan ze nog niet wist hoe ze die moest stellen. Later herhaalde ze die in zichzelf, terwijl ze in slaap begon te vallen, omringd door haar verzameling knuffelbeesten, totdat de woorden een soort bezwering werden. Hij moet hebben gedacht dat ze te jong was om zich het voorval te herinneren. Maar kinderen onthouden alles. Het zijn de volwassenen die vergeten.

Het was bedompt in de collegezaal. Links van Alice zat Pen, zoals wel vaker, in trance elk woord als een griffier tijdens een rechtszaak op te schrijven. Rechts van haar keek Jo met half geloken ogen omlaag naar het podium. Alice kruiste haar armen voor haar middel en slaagde erin haar trui uit te trekken zonder met haar ellebogen een van haar vriendinnen in het gezicht te stoten. Haar T-shirt kwam mee omhoog, zodat haar turquoise beha heel even te zien was voor de ongeveer honderd aanwezigen, maar dat kon Alice niet schelen. Als actrice was ze het gewend om te worden bekeken. Ze haalde het katoen los van de statische wol en trok het T-shirt weer omlaag. Daarna streek ze met haar handen door haar wilde haar, draaide het in een knot en zuchtte.

‘Zo beter?’ vroeg Pen. Ze had het zelf altijd koud en stak graag de draak met Alice’ neiging om zich uit te kleden zodra ze ergens binnen was.

‘Stukken beter.’ Alice sloeg haar ringmap open bij een lege bladzij en richtte haar aandacht op de man die voor in de zaal stond te praten.

Het was niet dezelfde professor als vorige week, Peter huppeldepup. De docent van vandaag was jonger, een jaar of veertig, had donker golvend haar, een Romeinse neus en zijn ogen lagen diep in zijn bleke gezicht. De man droeg een pak dat hem als gegoten zat. Hij hield de lessenaar met beide handen vast, als om zich te steunen, en sprak over de Duitse filosoof Immanuel Kant. Hij sprak het uit als ‘kent’, waarbij zijn mondhoecken uiteengingen. Kant, zei hij, probeerde de moraal van het geloof los te koppelen (dat was het woord dat hij gebruikte: loskoppelen). Hij wilde bewijzen dat de moraal een onveranderlijke grootheid was door die op logica te baseren, want logica is onweerlegbaar. Kant wilde de moraal ook onweerlegbaar maken.

‘Volgens Kant,’ zei de docent, ‘is “goed” synoniem met het verlängen om goed te doen.’

Alice keek naar Pen om haar reactie te zien. Van kinds af aan was Pen bezeten geweest van het verlangen om goed te doen. Ze zocht voortdurend naar iets om zich schuldig over te voelen. Maar Pens halflange bruine haar was van achter haar oor omlaaggezakt en hing voor haar gezicht. Alice porde haar zacht in de ribben.

‘Wat?’ Pen keek op van haar aantekeningen en haar groene ogen staarden Alice strak aan.

Alice sperde haar ogen en gebaarde naar het podium. ‘Wie is dat?’

‘Julian Sachs,’ fluisterde Pen. ‘Een PhD’er.’

Pen haalde uit het insteekhoesje achter in haar notitieblok een rooster. Alice, die de werkgroep de vorige keer had gemist, knikte.

‘Waar hebben jullie het over?’ vroeg Jo. Ze boog zich langs Alice heen.

‘Alice heeft een verborgen interesse in het Duitse idealisme ontdekt,’ zei Pen met een glimlach.

‘Aha,’ zei Jo. ‘We vroegen ons al af hoelang het zou duren voordat je warm zou lopen voor je bijvak.’

Na afloop van het college keek Alice toe hoe Julian Sachs zijn aantekeningen dubbelvouwde en in zijn aktetas stopte. Pen en Jo stonden in het gangpad te wachten. Bij de draaideur van de collegezaal bleef Alice staan om haar trui en jas aan te trekken, waardoor de naar buiten stromende studenten om haar heen moesten lopen voordat ze zich over George Square konden verspreiden.

Vanaf de zuidzijde van het plein beende Fergus op hen af. ‘De Pen is machtiger dan het zwaard!’ riep hij met shake-speareaanse nadruk boven de wind uit. Enkele hoofden draaiden zich om. Hij keek zelfvoldaan.

‘Machtiger dan het jouwe,’ reageerde Pen op een onbekommerde toon die net zo duidelijk was.

Een voorbijganger floot waardierend. Alice glimlachte.

Door Pens gebruikelijke vormelijkheid was haar brutale kant des te indrukwekkender wanneer ze die de vrije loop liet. Fergus boog beleefd om zijn nederlaag te erkennen.

Alice maakte zich los van de groep en liep de trap op naar de bibliotheek. Ze overwoog een derde kop koffie, in het besef dat ze er hartkloppingen van kreeg.

‘Hallo,’ zei een stem achter haar. Zonder te kijken wist ze wie het was. Ze voelde haar hart ineenkrimpen.

‘Hoi,’ zei ze.

‘Hoi,’ herhaalde hij. Ze bleven allebei naast de ingang staan. ‘Ik vroeg me al af of ik de ongrijpbare Alice Diamond zou ontmoeten.’

Alice haalde een pluk haar weg die aan haar lip plakte. ‘Hoe wist u hoe ik heet?’

‘Ik zag je binnenkomen met je vriendinnen. Vorige week hebben ze namens jou excuses aangeboden voor je gespijbel. Ze zeiden dat je auditie deed voor een toneelstuk.’ Hij zei het alsof het iets buitengewoons was, alsof ze auditeerde voor het circus.

‘Klopt,’ zei ze.

‘Heb je de rol gekregen?’

‘Ja.’

‘Dus zie ik je vanmiddag weer bij de werkgroep?’

Ze knikte. Hij glimlachte weer en er verschenen rimpeltjes om zijn ogen.

‘Hoe heet het toneelstuk, als ik vragen mag?’

‘*Arcadia*. Ik ben Thomasina.’

‘*Et in Arcadia ego*,’ zei Julian. Hij hield de deur voor haar open. ‘Ook in Arcadië vindt men mij,’ voegde hij er zachter aan toe, terwijl ze onder zijn arm door dook.

Alice vergat dat ze koffie had gewild. Ze grabbelde in haar tas tot ze haar studentenkaart vond en rende zowat de bibliotheek in. McAvoy. Zo heette de vorige docent. Waar was Peter McAvoy als ze hem nodig had?

3

‘Je had onze Alice moeten horen,’ zei Jo die avond in The Craggs tegen de anderen. Ze zaten op een kluitje bij elkaar in het midden van een lange picknicktafel op het terras van de pub. ‘Je zou denken dat je Bernard Williams, de filosoof, in eigen persoon hoorde spreken.’

Pen zat tussen Charlie en Fergus in en voelde zich prettig verborgen. Ze was nog niet met Alice alleen geweest om haar te vertellen over de brief van Elliot Lennox en het kostte haar moeite om aan iets anders te denken.

‘Niet plagen,’ zei Alice. ‘We kunnen niet allemaal zo intellectueel zijn als Pen en jij.’

‘Ik meen het,’ zei Jo. ‘Je dramatische navertelling van het gedachte-experiment over de ongelukkige toerist Jim was top.’

Alice wist dat ze die middag tijdens de werkgroep een redelijke vertolking had gegeven. Ze vond het leuk om Julian als publiek te hebben gehad.

‘Mooi,’ zei Alice.

‘Mooier dan mooi,’ zei Jo.

‘Nu even iets anders.’ Fergus trommelde met zijn vingers op het kleverige tafelblad. ‘Wie gaat er dit weekend mee naar Buttons? Mamma zei dat we met ons zessen konden komen en ze vroeg speciaal of Josephine haar Canadezen mee wilde brengen. Misschien herinneren jullie haar aan onze Britse glorie-dagen. Ik zou niet weten waarom ze jullie anders zo bijzonder aardig vindt.’

Buttons was de naam van het ouderlijk huis van Jo en

Fergus in de Scottish Borders, waar ze allemaal het afgelopen weekend hadden doorgebracht. Ze hadden door gras gedarteld dat zo groen was alsof het met de verfspuit was aangebracht, waren door Fergus onderhouden over de ecologische noodzaak om herten af te schieten en hadden daarna bij de open haard gezeten om op te warmen met mokken warme port. Voor Pen en Alice was het hun eerste ervaring van het Schotse platteland geweest en ze hadden het volkomen betoverend gevonden.

‘Wat vleierend,’ zei Alice. ‘Ik ga mee.’

‘Ik ook,’ zei Hugo.

‘Uitstekend, we hebben een chauffeur,’ zei Fergus.

‘Twee,’ zei Charlie. ‘In elk geval op de heenweg. Zondag ga ik even naar huis.’

Fergus keek Pen met opgetrokken wenkbrauwen vragend aan.

‘Bedankt, Fergus. Ik zou graag mee zijn gegaan, maar dit weekend kan ik niet,’ zei ze.

‘Wat?’ Hij trok een pruilgezicht. ‘Je bent hier nog niet eens een maand. Wie sleurt je in merlijnsnaam naar huis?’

Pen wierp een zijdelingse blik op Alice, die tegelijkertijd verbaasd leek te zijn over Pens antwoord en geamuseerd door Fergus’ gepikeerdheid.

‘Verdomd koloniaaltje! Doe niet zo verlegen. Vertel op, wie is het?’ wilde Fergus weten.

Pens wangen kleurden rood. ‘Elliot Lennox.’

‘Lórd Lennox, de schrijver?’ vroeg Charlie. Hij klonk onder de indruk.

‘Jezus,’ zei Hugo.

‘Als in: de broer van Margot Lennox?’ vroeg Jo. Ze keek van Alice naar Pen.

De achternaam Lennox, die al oud en legendarisch was, had zijn hedendaagse glans niet alleen te danken aan Lord Elliot Lennox – de auteur van een succesvolle detectiveserie met een sjofele held, inspecteur Robert Paquin, die over

de hele wereld geliefd was – maar ook aan zijn jongere zus, Margot. Margot Lennox was een modeontwerpster die, zoals Alice het vertelde, de aanzet had gegeven tot de verschuiving van vrouwen die zich kleedden voor ‘de mannelijke blik’ naar kleding voor zichzelf en voor elkaar. Op haar 23ste had Margot haar gelijknamige label opgericht, eerst in Londen en daarna in Parijs, waar ze zich in het twintigste arrondissement had gevestigd en erom bekendstond dat ze al haar werknemers een menswaardig loon, aandelen in het bedrijf en gratis kinderopvang aanbood. Haar kleren waren bijzonder smaakvol, bijzonder duur en werden gedragen door enkele lievelingsactrices van Alice, van wie Margot velen persoonlijk gekleed had. Alice, die al sinds haar negende modebladen las, verafgoodde haar.

‘Waarom?’ protesteerde Fergus, nog steeds chagrijnig. ‘Wat moet je van hem?’

‘Hij is een oude vriend van mijn vader,’ zei Pen. ‘Maar ze praten niet meer met elkaar,’ voegde ze er snel aan toe.

Fergus sloeg zijn bier achterover en zette zijn glas neer. ‘Dan vraag ik Flossie wel. Als zij tenminste geen date heeft met Sir Arthur Conan Doyle.’ Hij stond op. ‘Nog een rondje?’

‘Volgens mij heeft mijn broer een oogje op Penelope,’ verklaarde Jo tegen de anderen zodra hij weg was.

‘Hoe kom je daar nou bij?’ vroeg Hugo, gemaakt ernstig.

‘Nou, dokter, het is iets in zijn gezicht –’

‘Hou op allebei,’ zei Pen. Ze geneerde zich nog steeds voor hoe ze Lennox’ naam had laten vallen.

‘Hij vindt het gewoon niet leuk om nee te horen,’ zei Jo. Ze gaf een klopje op Pens hand. ‘Dat is hem niet vaak overkomen.’

Charlie stond op en zei: ‘Ik ga Ferg even helpen met de drankjes.’

In de eerste paar weken van het semester was er tussen Charlie en Fergus een onwaarschijnlijke band ontstaan.

Althans, onwaarschijnlijk voor de Canadese Gullivers, die een zekere koelheid hadden opgemerkt tussen studenten als Charlie die hun r'en uitspraken en soms lieten rollen en studenten als Fergus die bestaande r'en negeerden, niet-bestaande r'en verzonnen en hun klinkers uitrekten als een gaap. Charlie leek iedereen echter om zijn of haar verdiensten te accepteren. En Fergus, had Jo aan Pen en Alice proberen uit te leggen, was lang niet zo'n snob als hij zich voordeed. 'Nee, ik lieg. Hij is een vreselijke snob,' had ze zichzelf gecorrigeerd. 'Maar niet over dingen waarvan hij beweert dat hij erom geeft. In het algemeen heeft hij een goede smaak wat mensen betreft. Hij vindt zichzelf bijvoorbeeld weerzinwekkend.'

'Breng chips mee!' riep Alice naar Charlies verdwijnende rug. 'Sorry, *crisps*.'

Charlie draaide zich om. 'Thaise chilikip of garnalen-cocktail?'

'Ieuw. Allebei,' zei Alice. 'Fergus kan zoveel spotten met Canada als hij wil, maar onze chips zijn tenminste verkrijgbaar in beschaaftde smaken. Zoals ketchup.'

'Ik weet het, schat,' zei Jo.

De tafel viel stil. Alice draaide zich verwachtingsvol naar Pen.

'Hij heeft teruggeschreven,' zei ze tegen Alice, niet in staat haar opwindung te verhullen. 'Ik heb hem nog nooit ontmoet,' voegde ze er voor Jo en Hugo aan toe. 'Mijn vader en hij hebben hier samen gestudeerd in de jaren zeventig. Maar ze hebben elkaar al jaren niet gesproken.'

'Waar woont hij?' vroeg Jo.

'Bij Stonehaven. Ene Hector haalt me op van het station,' zei Pen. 'Waarom kijken jullie me allemaal zo aan? Ik ben toch ook vanuit Toronto hiernaartoe gekomen, of niet soms? Ik kan heus wel een treinritje aan.'

'Zonder Alice?' zei Hugo. 'Ik wist niet dat jullie in je eentje konden overleven.'

‘We schrijven elkaar,’ zei Pen, met een blik op Alice.

Alice reageerde niet meteen. Ze was nijdig over de suggestie dat Pen en zij van elkaar afhankelijk waren.

Om haar ouders over te halen haar helemaal naar een universiteit in Schotland te laten gaan, waar het collegegeld voor internationale studenten exorbitant was, had Alice al haar spaargeld voor haar studie moeten gebruiken. Gelukkig had ze in vijf jaar een flinke hoeveelheid geld vergaard met fotosessies waarin een hoop onbekenden haar hadden betast en gepord, terwijl ze het over haar hadden alsof ze hen niet kon verstaan, zoals mensen soms doen met hoogbejaarden of niet-moedertaalsprekers. Maar het was de moeite waard geweest. Haar ouders, die allebei een instelling hadden van ‘ga een echte baan zoeken’, wilden niets weten van de toneelschool, maar ze had een plan gemaakt dat, als ze alles goed deed, een soortgelijk resultaat zou opleveren. Ze zou zich in Edinburgh vanuit het Bedlam Theatre lanceren naar het Fringe Festival in augustus, misschien wel het belangrijkste jaarlijkse platform om te worden ontdekt in de theaterwereld, en van daaruit naar het West End in Londen.

Een andere mogelijkheid was geweest om het advies op te volgen van haar voormalige talentagent Richard, die had geprobeerd haar over te halen zich bij de rest van Canada’s onbedorven jongeren met camera-ervaring aan te sluiten en naar LA af te reizen met een koffer vol headshots, zonder visum voor Amerika, maar met hoop. Ze had het overwogen. Het probleem was dat Alice beoordeeld wilde worden op haar talent, niet op of een groep mannen haar gezicht en lichaam aantrekkelijk genoeg vond.

Ondertussen zou Pen naar een Amerikaanse elite-universiteit met zo’n teddybeermascotte gaan, maar ze had een ommezwaai gemaakt en voor Edinburgh gekozen. De studieadviseur op hun school was ontroostbaar geweest, dus moest ze met een geloofwaardige verklaring op de proppen

komen. Er was uiteraard de familiegeschiedenis. Pens vader was als tiener naar een internaat in Engeland gestuurd en was later naar Edinburgh gegaan. Voor het geval iemand dat excuus onvoldoende vond, had Pen een blik feiten achter de hand. Wisten ze dat de universiteit van Edinburgh een centrale rol had gespeeld in de Schotse verlichting? Dat Adam Smith er had onderwezen of dat Charles Darwin en Robert Louis Stevenson oud-studenten waren?

Alice was de enige die wist waarom Pen er daadwerkelijk heen wilde. Sinds ze had ontdekt dat haar vader en Lennox ooit goed bevriend waren geweest, had Pen de theorie gekoesterd dat er een verband bestond tussen die verbroken vriendschap en het langzaam stuklopen van het huwelijk van haar ouders toen ze in de tweede klas van de middelbare school zat. Het was bijna alsof Pen bewijs hoopte te vinden dat een scheiding iets zeldzaams was waarvoor een speciale reden nodig was die verderging dan de menselijke aantrekkingskracht die te ver uitgerekt wordt en tot minachting vervaagt, als een fijne onderbroek die lubberig en grauw is geworden.

Alice was blij dat ze bij Pen in de buurt was en dat haar vriendin, die het talent bezat om zich het leed van anderen heel erg aan te trekken, een oceaan tussen haarzelf en het bitse, onderdrukte verdriet van Ted en Anna had geplaatst. Maar ze wist niet of het verstandig was om in haar vaders voetsporen rond te sluipen op zoek naar wat hij misschien had laten vallen of had weggestopt. Stiekem vond ze het een beetje gestoord.

Alice dronk het gesmolten ijs in haar glas op en hield zichzelf voor dat Pen en zij daarin verschillend waren. Waar nieuwsgierigheid voor haar als een steentje in haar schoen was, voelde ontbrekende informatie voor Pen als een bijl in haar grote teen. Hoe gehoorzaam ze ook was, als ze iets wilde weten of als ze het antwoord op een probleem niet kon uitpuzzelen, dan zou ze eerder dwars door een muur

lopen dan dat ze het opgaf. Daarom haalde ze ook zulke belachelijk hoge cijfers.

En met het oog op wat Pen met haar moeder had meegemaakt – Alice voelde zich een beetje misselijk bij de gedachte – was het logisch dat ze nog steeds gefixeerd was op begrijpen wat er was misgegaan.

‘Ik vind het geweldig,’ zei ze ten slotte. ‘Hij zal dol op je zijn. Ik hoop alleen dat hij je naar ons terug laat gaan.’

Een *New York Times*-bestseller

Pen en Alice, jeugdvriendinnen uit Toronto, beginnen vol verwachting aan hun eerste jaar aan de Universiteit van Edinburgh. Beiden hebben zo hun eigen redenen om hier te zijn.

Pen vermoedt dat haar gescheiden ouders in Canada iets voor haar verborgen houden. Het antwoord lijkt in Schotland te liggen, bij Lord Lennox - een beroemde schrijver en een oude vriend van haar vader. Wanneer ze wordt uitgenodigd op zijn eeuwenoude landgoed, raakt ze verstrikt in de betoverende wereld van zijn familie. Terwijl ze hun geheimen ontrafelt, wordt ze voor het eerst verliefd...

Alice, een ambitieuze actrice, ziet de universiteit als haar springplank naar het theaterleven. Ze schittert als hoofdrolspeler in de jaarlijkse voorstelling en geniet van de aandacht die ze krijgt. Maar wanneer haar affaire met een docent uit de hand begint te lopen, verliest ze de controle over het spel dat ze dacht te beheersen.

De levenscyclus van de gewone octopus is een sprankelende en meeslepende roman over vriendschap, liefde en de geheimen van het verleden die ons vormen.

A portrait of Emma Knight, a woman with long, wavy brown hair, wearing a dark blue or black long-sleeved top. She is looking slightly to her left with a soft expression. The background is a warm, reddish-brown color.

EMMA KNIGHT is auteur, journalist en ondernemer. Haar artikelen verschenen o.a. in *LitHub*, *British Vogue* en *The New York Times International*. *De levenscyclus van de gewone octopus* is haar debuutroman en was boek van de maand bij de Read With Jenna Book Club.

ISBN 9789023962403
NUR 302

www.uitgeverijmozaiek.nl

9 789023 962403 >